

O, God van ons land! O, land van onze God!
We vereren Uw heilige, heilige naam!
Uit zonnestralen vlechten Uw legioenen U een krans
in de verzameling van alle tijd.
Voor U is een dag als duizend jaar,
en duizend jaar als een dag, meer niet;
een eeuwige bloem met trillende tranen
dat zijn God vereert en dan sterft.
IJsland duizend jaar, IJsland duizend jaar!
Een eeuwige bloem met trillende tranen,
die zijn God vereert en dan sterft.

Lofsöngur (eerste couplet van het IJslandse volkslied)

deel

1

**Ave-et-Auffe
(Wallonië)**

•

*En duizend jaar als een dag,
meer niet*

1

Na de stilte is er niets. Geen stem, geen fluistering en geen verwijt. Alles in mij verlangt naar een laatste woord, een laatste zin, maar er is niets en niemand. Alleen een flard, een koude herinnering. Haar lichaam is begraven in de aarde waaruit het voortkwam. *Stof zijt gij en tot stof zult gij wederkeren.* Wat is de zin van dit alles?

De dorpingen wisten niet wat ze moesten zeggen. Een hand, een meewarige blik, een pannetje soep, dat is wat ik kreeg. Als woorden wegvallen, blijken gebaren des te belangrijker, maar ik kon er niets mee.

‘Binnen is het veilig, Avé, maar daarbuiten ...’

Het gedachtegoed van mijn zwijgzame moeder is mij als erfenis nagelaten. Hoe had ik kunnen leren me met anderen te verbinden?

‘Zij zijn katholiek, Avé, wij protestants, ze zullen ons niet begrijpen.’

Tot welke kerk of parochie ik behoorde, wist ik niet. Ik wist zelfs niet of ik nog geloofde. Ik had als kind iets van de strijd gezien tussen mijn protestantse moeder en katholieke vader die onderhuids uitgevochten werd. Zij kon niks met de wierook, de heiligen en het verre Rome. Hij verafschuwde de gemakkelijke genade. Maar was er niet meer aan de hand geweest? Was de onenigheid over de kerk niet slechts het symptoom van onuitgesproken woorden en harten vol haat?

Het naderende einde was een feit toen ze haar bed niet meer uitkwam. Daarvoor had ze de chemo's trots doorstaan; zwijgzaam als het graf. Als ik vroeg wat de arts gezegd had, begon ze steevast over iets anders. Ik had gehoopt dat ze met mij zou praten. Wie had ze anders?

Ongerust vroeg ik op een dag naar het papieren zakje op het aanrecht, met daarop het Groene Kruislogo van de apotheek.

‘Ik ga pasta maken, wil jij nog even gehakt halen bij de slager?’ zei ze terwijl ze met een klap de pan op het fornuis zette.

‘Wat moet je slikken mama? En hoe vaak?’ vroeg ik. Ik hield het zakje omhoog. Maar ze draaide zich om en zette de kraan aan.

‘Ik wil weten of je doodgaat.’

‘Iedereen gaat dood en houd er nu over op.’

‘Maar ...’

‘Avé, het gehakt graag.’

Verslagen keek ik haar aan. Zonder nog iets te zeggen, legde ik het zakje terug en trok mijn jas aan. Later zag ik het in haar ogen: haar lichaam kon en wilde niet meer. Ze zou het nooit toegeven, maar ze had de strijd verloren. Was ze bang om te sterven, om mij achter te laten?

Voorzichtig ging ik die bewuste ochtend op de rand van haar bed zitten, het broze lijf ontwijkend.

‘Avé, ga van mijn bed af en wees zo vriendelijk een kop thee voor me te zetten. Ik voel me vandaag niet zo goed.’ Met haar voet duwde ze tegen mijn bovenbeen. Er zat weinig kracht in haar benen, maar in haar woorden des te meer. Waarom deed ze dat? Mij het gevoel geven dat ik de oorzaak was van haar ellendige bestaan? Ik stond op en liep naar beneden. Toen ik weer boven kwam met de thee, sliep ze alweer. Stilletjes zette ik het dienblad op het nachtkastje. Een grijze lok was uit haar knot gegleden en hing voor haar gezicht. Voorzichtig schoof ik hem opzij en voelde haar gerimpelde huid; zacht en koud. Als een verboden liefkozing streelde ik haar wang, maar zelfs in haar slaap bood haar lijf weerstand. Ze kromp ineen en kreunde. Snel trok ik mijn hand weg. Toch kon ik het niet laten in de kamer te blijven. Behoedzaam pakte ik de stoel, zette hem op enige afstand van haar bed en ging zitten. Geïntrigeerd keek ik naar haar slapende gezicht. Gespannen; zelfs in haar slaap kon ze zich niet overgeven. Eigenlijk

moest ik hier niet zitten. Ze zou het niet verdragen door mij bekeken te worden.

Ik hoopte op tijd, om bloot te leggen wat tussen ons in stond. Maar ik was bang, dat we die tijd niet zouden krijgen én dat we geen woorden zouden vinden.

Ik schrok wakker van een doordringend geluid. De bel! Kennelijk was ik in slaap gevallen. Mijn moeder zat rechtop in bed en keek me helder aan. Hoelang ze mij al had gadegeslagen weet ik niet, maar toen ze mijn blik ving, sloot ze vlug haar ogen. Stram stond ik op uit de stoel en liep naar beneden. Door het raam naast de voordeur zag ik mevrouw Lambert staan, onze buurvrouw. Ze droeg een doos met daarin zo te zien een pan, waarschijnlijk soep. Ik zette een glimlach op en opende de deur. 'Buurvrouw.'

'Dag kind.' Ze maakte een arm vrij en probeerde mijn hand te grijpen. De doos wankelde gevaarlijk. 'Ik vind het toch zo erg voor je.'

Ik zette een stap naar achteren en hield mijn handen op mijn rug. 'Wat kan ik voor u doen?'

'Voor mij doen? Je bedoelt, wat kan ik voor jónú doen? Het valt je vast zwaar om voor je moeder te zorgen.' Ze ratelde aan één stuk door. 'Daarom hebben de zusters', ze wees naar de kerktoren, 'en ik besloten om de beurt voor jullie te koken. Dat doen de mannen niet, hè?' Bij dat laatste grinnikte ze.

Mijn moeder en ik kwamen sinds het vertrek van mijn vader niet meer in de Dorpskerk. Mijn moeder had haar eigen godshuis, drie dorpen verderop. Ik volgde gedwee. De enige lijn die ons nog verbond met de parochie, was pastoor Jean, een zachtaardige man die zich niet liet beperken door kerkmuren of dogma's. Hij was de enige die door mijn moeder werd binnengelaten.

'Ik ben als eerste aan de beurt en ik heb groentesoep gemaakt. Je moeder kan vast wel wat vitaminen gebruiken.' Ze duwde de doos in mijn handen en schoot langs me heen naar binnen.

'Waar is je moeder?'

‘Boven, maar ik zal eerst vra-’

‘Dat hoeft niet. Warm jij de soep maar op, dan zal ik je moeder gezelschap houden.’ In één adem riep ze erachteraan: ‘Lieve, waar ben je?’

Van boven klonk gegrom. Mama haatte bezoek. Met de doos in mijn handen liep ik naar de keuken om een pan te zoeken om de soep in over te gieten. Daarna liep ik naar boven om te vragen of er thee of koffie moest komen.

‘Graag kind. Wat ben je toch een goede hulp voor je moeder.’ Mevrouw Lambert draaide haar hoofd naar mijn moeder en keek haar verwachtingsvol aan. ‘Daar ben je vast blij mee, hè Lieve?’

‘Nee, ja, ik bedoel, ik hoef geen thee. Ik heb geen dorst.’ Theekransjes waren niet aan haar besteed. Achter mevrouw Lamberts rug keek ze me boos aan. Ik haalde mijn schouders op. ‘U thee, dus. Moeder, u wat anders?’

‘Nee, dank je. En kom erbij zitten als je de thee brengt.’ Ze keek me scherp aan, ze verwachtte duidelijk dat ik het oploste, het gesprek gaande hield.

‘Goed, moeder.’ Korzelig liep ik weg en vroeg me af waarom ik altijd zo inschikkelijk was. Toen ik terugkwam, zat mevrouw Lambert dicht naast het bed. Aan de manier waarop mijn moeder zat, stijf en zo ver mogelijk bij haar vandaan, zag ik dat ze zich ergerde. Ik gaf mevrouw Lambert haar thee en ging op de stoel bij het raam zitten.

‘En Lieve, hoe gaat het nu echt met je? Trek je het nog wat?’

Aan haar samengetrokken mond te zien, wilde mijn moeder een vinnig antwoord geven, maar vrouw Lambert praatte alweer verder. ‘Je zult Jules nu wel missen. Een man in huis zou wel fijn zijn, hè?’

Even keken mijn moeder en ik elkaar aan.

‘Ik ben toch zo blij dat ik mijn Tom nog heb. Vroeger deed hij niet veel in huis, maar ik heb hem goed getraind, hoor.’ Ze keek me aan en knipoogde. ‘Hij doet nu alles voor me, ik hoef het maar te vragen en hij staat al klaar.’

Ik dacht aan haar man, inderdaad een volgzzaam type. In dat opzicht had ik liever mijn vader. Die was op geen enkele manier een meeloper.

‘Tom is een goede man’, zei mijn moeder effen. ‘Zou je hem willen vragen of hij mijn kist wil maken?’

‘Je kist?’ Geschokt keek ze mijn moeder aan.

‘Ja, mijn kist. Als ik straks doodga, heb ik toch een kist nodig? Tom is handig.’

Even viel mevrouw Lambert stil, maar ze herpakte zich snel. ‘Schat, zo moet je niet praten. Je gaat niet dood.’

Mijn moeder trok haar wenkbrauwen op bij het woord ‘schat’. ‘Ik ga wél dood. Avé redt zich wel. Ze is sterk.’

Ik zou het wel redden? Is dat wat ze dacht? Prompt stond ik op.

‘Avé?’

De scherpe klank in mijn moeders stem zette me stil. Moeizaam kwam ze overeind. Door het nachthemd heen zag ik haar uitstekende botten, vel over been. Mevrouw Lambert zag het ook en hield haar adem in. Toen ze ons zag staren, trok mama de dekens op. ‘Wil je mijn kussen nog wat opkloppen? Ik ben moe en wil slapen.’

Aan de donkere blik in haar ogen zag ik dat ze niet zozeer moe, maar het bezoek zat was. Gehoorzaam liep ik naar haar toe en pakte het kussen achter haar vandaan. Ze moest al haar kracht gebruiken om rechtop te blijven zitten. Haar lijf trilde van de inspanning. Voorzichtig hield ik haar tegen toen ze teruggleed in het kussen. Daarna keek ik mevrouw Lambert aan. ‘Mijn moeder wil nu slapen. Zal ik u uitlaten?’

‘Dat is goed, kind.’ Ze knikte me toe en gaf daarna mijn moeder een klopje op haar hand. ‘Slaap zal je goed doen, Lieve.’ Als door een wesp gestoken trok mama haar hand weg. ‘Zul je het Tom vragen?’

Mevrouw Lambert knikte weifelend en liep met mij mee naar beneden. Bij de voordeur pakte ze mijn hand, ik durfde hem niet los te trekken.

‘Zul je goed op haar passen? Ze ziet er niet goed uit, vind ik, maar zeg maar niet dat ik dat gezegd heb.’ Het laatste zei ze half fluisterend, maar ik wist dat mama het toch hoorde; een nadeel van deze gehorige huizen – vanuit mijn bed had ik alle ruzies tussen mijn ouders kunnen volgen. Ik trok mijn hand terug en opende de deur. ‘Fijn dat u langskwam en de groeten aan uw man.’

‘En aan Guy?’ Onschuldig keek ze me aan.

‘Nee, dat hoeft niet’, mompelde ik.

‘Wat zei je, kind?’

‘Ik zei: “prima”.’

Eindelijk stapte ze naar buiten en kon ik de deur achter haar sluiten. Ik pakte de kopjes van het kastje en liep naar de keuken om ze af te spoelen. Toen zag ik haar pan staan, een verkleurd oranje ding vol bloemen. Ik zou nog naar haar toe moeten om dat ding terug te brengen ook.

2

Die avond ging ik vroeg naar bed, zat van de continue zorg voor mijn moeder, zat van de mensen die te pas en te onpas langskwamen met ongevraagd advies en zat van mijn eigen bezorgdheid om haar. Ik deed mijn best, maar ik zag ook dat ze achteruitging. Haar ingevallen wangen en grauwe huidskleur waren signalen van het naderende einde. Misschien moest ik haar toch laten opnemen in een hospice? Eén keer had ik dat geopperd, maar ze had me snel, en boos, onderbroken – ze ging nog niet dood en als ze zou sterven deed ze dat thuis. Wat ik wilde en hoe het voor mij was, vroeg ze zich niet af. Dat het weleens te veel voor mij zou kunnen zijn, daar stond ze niet bij stil.

Boos draaide ik me om in bed. Hoe laat zou het zijn? Twaalf uur, zag ik op mijn telefoon. Al twee uur lag ik hier te woelen en te draaien, onmachtig om me aan de slaap over te geven. Geïrriteerd sloeg ik de deken van me af. Weg wilde ik. Weg uit dit huis, weg van mijn moeder met haar dodengeur en weg uit dit leven. Waarom huurde ze geen verpleegster in, zodat ik het niet allemaal alleen hoefde te doen? Waar was mijn vader? Het was zijn vrouw, hij had ooit voor haar gekozen. Of wist hij niet dat ze ziek was en liet ze het ook aan mij over om hem in te lichten? Nijdig stapte ik uit bed. Wijn! Ik wilde een glas wijn. Niet hier, maar ergens anders. Dansen wilde ik en vergeten.

Zonder langer na te denken liep ik mijn kamer uit, de gang op. Voor mijn moeders deur, die op een kier stond, bleef ik stilstaan. Voorzichtig duwde ik hem wat verder open. Hij kraakte. Bij het licht van de ganglamp zag ik haar contouren. Aan haar rustige ademhaling te horen, sliep ze diep.

De laatste paar nachten was het goed gegaan en had ze me niet geroepen. Dit kwam ook door de medicatie waar ik om gevraagd had.

Ik had tegen de arts gezegd dat ik het niet volhield om én overdag én 's nachts voor mama te zorgen. Hij had niet moeilijk gedaan en gezegd dat slaapmedicatie ook beter voor mijn moeder was, nu de pijn zou toenemen.

Zacht sloot ik de deur en liep terug naar mijn kamer. Diep uit de kast viste ik een rood opvallend jurkje en mijn net zo rode pumps – ooit in een opwelling gekocht. Met mijn handen probeerde ik enigszins de kreukels uit het jurkje te strijken, maar ik stopte ermee toen ik bedacht dat het in Flennagan halfdonker zou zijn. Voor de spiegel borstelde ik mijn lange, zwarte haren tot ze glansden. Los of vast? Los! Muisstil liep ik de trap af. Via de achterdeur liep ik naar de schuur, waaruit ik mijn fiets pakte. Gelukkig was het donker, zodat ik niet bang hoefde te zijn voor bemoeizuchtige burens.

Ons huis staat aan de rand van Ave-et-Auffe in een smalle straat die naar beneden, naar het centrum leidt. Als je bovenaan de heuvel staat, kijk je uit over de grijsgekleurde huizen die opgevrolijkt worden met bloembakken aan de muur. Rond Ave-et-Auffe liggen de uitgestrekte bossen van de Ardennen, waarin ik als kind uren met mijn vader heb doorgebracht, op zoek naar paddenstoelen, vissen of bijzondere vogels. Mijn moeder was geen wandelaar.

Voorzichtig stapte ik op mijn fiets, niet gewend aan hakken, en fietste, regelmatig de handrem inknijpend, naar beneden. Op het plein bij het grote oorlogsmonument sloeg ik af en na de Mariakapel zag ik de helder verlichte Delhaize al, waar Flennagan achter lag.

De muziek kwam me tegemoet toen ik afstapte. Even vroeg ik me af wat ik hier deed, maar ik duwde de twijfel terug en zocht een plekje voor mijn fiets – tegen de muur, naast zo'n vijftig andere fietsen. Wiebelig op mijn hoge hakken liep ik richting de ingang. Voor de deur stond een groepje lallende jongeren met een bierflesje in hun hand. Eigenlijk ging ik nooit naar dit soort gelegenheden. Het trok me niet. Maar vandaag was het anders. Een van de jongens legde, terwijl ik langsliiep, zijn hand op mijn schouder en tetterde iets in mijn

oor. De anderen lachten en keken me verwachtingsvol aan. Hard sloeg ik zijn hand weg en duwde hem opzij. Hij viel op de grond, dronken als hij was. Zijn maten lachten nog harder. Sukkels. Snel liep ik langs hen naar de deur. De twee uitsmijters herkende ik niet – waarschijnlijk ingehuurd uit de stad, vanuit de gedachte dat vreemde ogen dwingen. Een van beiden opende de deur en het harde geluid van de muziek kwam als een muur op me af. Even verlangde ik naar de stilte van mijn kamer, maar toch dwong ik mezelf naar binnen. Bij de overvolle kapstokken zocht ik een leeg haakje. Achteraan in een hoekje vond ik er een.

Aan de deinende en dansende massa te zien, zat de sfeer er goed in. Hier en daar stond een klef stelletje dat, door de muziek heen, een gesprek probeerde te voeren. Zo veel mogelijk langs de zijkant manoevrerend om mensen te ontwijken, liep ik richting de toog voor een glas wijn. Geïrriteerd liep ik om een zoenend stel heen. Hoeveel van deze door hormonen gedreven koppels waren volgend jaar nog samen? Of morgen zelfs? Waren mijn ouders ook niet goed begonnen? Hadden zij ook niet in voor ‘altijd en eeuwig’ geloofd? Ik dacht aan het stervende lijf van mijn moeder en de tastbare afwezigheid van mijn vader en wist dat ik nergens meer in geloofde.

Eindelijk bereikte ik de bar. Nadat ik even gewacht had, boog zich een meisje over de toog heen, dat vroeg wat ik wilde drinken.

‘Een glas rode wijn.’

Plots hoorde ik een stem naast me. ‘Hé, Avé?’

Ik herkende de stem niet, maar toen ik me omdraaide zag ik Guy, onze buurjongen, staan.

‘Hoe is het met je moeder?’ schreeuwde hij in mijn oor. De geur van bier en zweet die hem omringde was zo indringend, dat ik een stap naar achteren zette.

‘Goed hoor, en met de jouwe?’

Even keek hij me niet-begrijpend aan. ‘Eh, prima. Ze was vandaag nog bij jouw moeder, toch?’

‘Klopt.’ Ongeduldig keek ik of mijn wijn al onderweg was. Het meisje kwam net aanlopen en zette mijn glas op de bar – buiten mijn bereik, Guy stond ervoor. Hij zag me kijken, pakte de wijn en gaf me het glas aan. Net op dat moment duwde iemand tegen Guy’s arm waardoor het bier, dat hij in zijn andere hand had, over het glas heen gutste, zo over mijn jurk.

‘Sorry, sorry.’ Guy stond al met een servetje boven mijn borst, maar bedacht net op tijd dat dit ongepast was. Ik pakte het servetje van hem over en veegde ermee over mijn jurk. Mijn borst en buik waren flink nat. En stonken naar bier.

‘Wil je mijn overhemd? Ik heb nog een T-shirt aan.’

‘Nee, laat maar, het is al goed.’

‘Zullen we een rustiger plekje opzoeken, waar we kunnen praten?’ vroeg hij.

‘Oké.’ Waarom zei ik niet wat ik dacht? Als een idioot liep ik gedwee achter hem aan.

‘Kijk, daar is een plekje vrij’, riep hij. ‘Zullen we daar gaan zitten?’

‘Best.’

Soepel schoof hij de bank in. Iets wat voor mij, met mijn strakke jurk, wat lastiger was. Ik ging tegenover hem zitten en zette mijn glas op tafel. Guy lachte en zwaaide naar wat jongens verderop. Waarschijnlijk voelde hij zich heel wat. Wrevelig nam ik een slok van mijn wijn. De alcohol gleed naar binnen en liet een warm gevoel achter. Ik nam gauw nog wat slokken en wachtte op het verdovende effect. Guy keek me aan, maar zei niets.

‘Moet je geen nieuw drinken halen?’

‘Nee hoor, ik zit hier prima.’

‘Haal maar, hoor. Je zult wel dorst hebben.’ Aan zijn bezwete hoofd te zien was hij vast al op de dansvloer geweest. Zijn blonde haren plakten vettig aan zijn huid. Toen hij me zag kijken, haalde hij een hand door zijn haar. Het werd er niet beter van.

‘Oké, ik ben zo terug. Blijf je zitten?’

‘Natuurlijk.’

Opgewonden schoof hij de bank weer uit. Veelzeggend glimlachte hij naar zijn maten die hem op zijn schouders sloegen. Hij had de gedrongen bouw van zijn moeder. Alleen de ogen van zijn vader, puppy-ogen.

Iets verderop zat een stel meiden te lachen. Zo te zien hadden ze geen jongens nodig. Stiekem bekeek ik ze en voelde een steek vanbinnen. Op school had ik het al lastig gevonden om vriendinnen te maken. Ik had het wel geprobeerd, maar mijn leefwereld, met een zieke moeder en een afwezige vader, was zo anders dan die van hen dat er weinig raakvlakken waren.

Plots stond Guy weer voor mijn neus. Geïrriteerd keek ik weg van de groep meiden.

‘Ik heb nog een wijntje voor je meegenomen.’

Wilde hij me dronken voeren, of zo? ‘Dank je.’

Hij ging precies zo zitten dat ik het vriendinnenclubje niet meer zag. Voorzichtig schoof ik iets opzij.

‘En hoe is het met jou, Avé?’ Hij nam een slok van zijn Stella Artois en keek me aan. Het zal best moeilijk zijn zo, met je moeder.’

‘Goed, hoor.’

Hij nam nog een slok.

‘En, studeer je nog?’ vroeg hij, terwijl hij zijn glas neerzette.

‘Nee.’

‘Werk je?’

‘Nee.’

‘Wat doe je dan?’

‘Mijn moeder heeft nu alle zorg nodig.’

‘O ja, dat snap ik.’

Snapte hij dat? Snapte hij iets van mijn leven? Waarschijnlijk was hij druk met zijn studie, werk of uitgaan. Als om hem te testen, vroeg ik wat hij deed. ‘Wat doe jij dan?’ vroeg ik, en keek langs hem heen naar het groepje. Opgelucht begon hij te praten. Hij ratelde aan één stuk door over zijn studie techniek. Ik luisterde niet. Eén keer tijdens

zijn monoloog keek hij over zijn schouder. Toen hij de meiden zag draaide hij zich opgelucht weer om.

‘En wat ga je doen als je moeder overlijdt?’

In één klap was ik terug in het gesprek.

‘Wat bedoel je?’ Strak keek ik hem aan.

‘Dan woon je alleen in dat grote huis en hoef je voor niemand meer te zorgen. Wat ga je dan doen?’

Wie dacht hij dat hij was om zulke vragen te stellen? Onverstoord ging hij verder. ‘En je vader? Weet hij het van je moeder?’

‘Luister’, beet ik hem toe, ‘wat ik met mijn leven doe en waar mijn vader is, gaat niemand wat aan. Jou niet, je moeder niet, helemaal niemand, hoor je me? En jullie soep, die hoef ik ook niet, zeg dát maar thuis.’ Boos stond ik op en door de snelheid waarmee ik dat deed, viel het glas bier omver. Verbouwereerd keek Guy naar mij, naar het glas en vervolgens naar zijn broek, waar het bier overheen stroomde. Om ons heen viel het stil. Iedereen keek naar ons, ook de meiden verderop. Woest schoof ik uit de bank regelrecht naar de uitgang. Ik was er klaar mee. Met dit dorp, met mijn moeder en met mijn leven. Ruw duwde ik de dansende lijven opzij, de verwensingen negerend.

‘Avé!’ Guy riep nog, maar hij kwam me niet achterna; waarschijnlijk werd hij door zijn vrienden opgevangen en aangemoedigd om het bij een ander meisje te proberen.

Bij de kapstokken was het nog steeds vol. Nijdig gooide ik een aantal jassen op de plakkerige grond. Toen ik de mijne eindelijk had, trok ik hem aan en liep naar de uitgang waar ik hardhandig de deur openduwde, tegen de uitsmijter aan.

‘Hé madam, rustig aan, jij.’ Hij pakte mijn arm alsof ik een klein kind was dat nodig moest afkoelen. Driftig trok ik mezelf los. ‘Ik ben je madam niet.’

Hij grinnikte. Boos draaide ik me om en liep haastig naar mijn fiets, die omvergegooid in een hoek lag. Met veel moeite trok ik hem tussen een paar andere fietsen uit. Onhandig en enigszins duizelig van de warmte en de alcohol fietste ik weg.

Toen ik de Lambertuskapel en het monument weer passeerde, werd ik wat rustiger. Boven de huizen zag ik een hemel vol kleine lampjes, alsof iemand 's nacht bewust het licht liet branden. Hijgend reed ik het begin van de Roptaiheuvel op. Waarom werd ik nou zo boos op Guy? Omdat hij vragen stelde? Of omdat hij een onderwerp aanroerde waarover ik weigerde na te denken? Altijd had ik me aangepast aan mijn moeder. Aan haar ziekte. Aan de afwezigheid van mijn vader. Ik had weggeduwd wat ik wilde. Maar wat als mama straks wegviel? Wat moest ik dan?

In de verte sloeg de kerkklok twee uur. Ik moest naar huis, ze was al te lang alleen.